

Programma van Eisen voor een Vierplek voor Vitaal Vredenoord - Assen

Inhoud

Verantwoording werkwijze werkgroep Programma van Eisen vierplek Vredenoord. . . .	2
Inleiding.	4
Programma van Eisen	6
Gebouw	6
Kerkzaal.	7
Faciliteiten.	9
Financiële modellen	12
Tenslotte	12

Verantwoording werkwijze werkgroep Programma van Eisen vierplek Vredenoord

De werkgroep heeft een zevental werksessies gehad, waarvan de eerste online en de overige fysiek. De eerste bijeenkomst stond in het teken van kennismaken en het ontvangen van een toelichting door Henk Schoep op de opdracht. Hierbij werden drie scenario's geschetst.

De tweede meeting zijn we, na het vaststellen van de rollen binnen de werkgroep, begonnen met het inventariseren van de bestaande documenten. Basis vormen drie documenten:

1. Vredenoord Vitaal (toekomstscenario's vierplekken; febr. 2019)
2. Stappen Onderweg (beleidsnotitie toekomst Vredenoord; nov 2019)
3. Beleidsplan Vieren 2020 – 2025 ; concept (febr. 2020?)

Hiernaast hebben documenten gevigeerd van externen, waar de werkgroep kennis van heeft genomen. Een voorbeeld is de inventarisatie door studenten van de Hanzehogeschool van de gebruiksmogelijkheden van de Adventskerk. Tevens zijn de jaarrekening 2019 van de PKA en een beleidsnotitie over de financiële middelen PKA tot en met 2030 onderdeel van gesprek geweest.

In de volgende werksessie hebben we een inventarisatie gemaakt van elementen ten behoeve van de gegeven profiel. Deze hebben we laten bezinken en aan het begin van de derde sessie zijn ze nogmaals besproken. Daarna is deze notitie doorgenomen met de opdrachtgevers samen met een eerste concept van het Programma van Eisen, zo opgesteld, dat het in een later stadium eenvoudig vertaald kan worden in bouwkundige programma's.

Het Programma van Eisen kan voor wat betreft de gebouwen tot twee hoofelementen terug gebracht worden: consequenties vanuit het profiel voor (1) eisen aan gebouw en kerkzaal en voor (2) eisen aan het aantal en inrichting van de andere ruimtes.

Profieleisen staan voor werkgroep los van de bestaande gebouwen. In een volgende stap zijn de Adventskerk en de Opstandingskerk getoetst aan het Programma van Eisen. De stap hierna was een inventarisatie van de bouwtechnische en financiële consequenties. Tenslotte heeft de werkgroep zich gericht op de investerings- en exploitatieconsequenties van uiteindelijk vijf scenario's. Deze worden in dit document en de bijlagen toegelicht.

De werkgroep laat zich niet uit over een voorkeur-alternatief/model. De toe te passen financiële criteria behoeven ons inziens niet leidend te zijn. Voorkeur voor een model kan op grond van diverse criteria ontstaan. Keuzes worden in een ander gremium dan de werkgroep Programma van Eisen gemaakt. De werkgroep heeft getracht alle elementen, investeringen, kosten en financiering te benoemen en meent daarmee een bijdrage te leveren om de "rationele kant" van de te maken keuze een degelijk fundament te geven.

Assen, december 2020,

Werkgroep Programma van Eisen

Rienk Gaasbeek

Berta van der Kolk-Toussaint -secretaris

Meino Nijhoff

Daan Tavenier -voorzitter

Rikie Venhuizen

Inleiding

In het Beleidsplan van wijkgemeente Vredenoord uit 2014, het jaar van het ontstaan van de gefuseerde gemeente, staat de visie van de wijkgemeente zo geformuleerd:

*“Verbonden met de kerk van alle eeuwen en plaatsen,
wil de wijkgemeente Vredenoord in Assen een plek bieden aan iedereen die zich wil laten inspireren door de christelijke traditie, de verhalen uit de Bijbel en de ervaringen van medemensen.
Gemeenteleden willen bijdragen aan een samenleving waar iedereen tot zijn recht komt. “*

Kijkend naar hoe de gemeente zich profileert¹, zien we drie kenmerkende hoofdrichtingen, drie vormen, die samen Vredenoord complementair kenmerken. De Bijbelse lichtstralen breken in Vredenoord in drie richtingen met elk een eigen kleur.

- Het *oecumenische missionair-diaconale profiel*, waarin dienstbaar zijn aan, present zijn in, en ontmoeting met de samenleving centraal staat. In de liturgie vertaalt zich dat door ruimte voor profetische, geëngageerde taal, liederen en vormgeving;
- Het *conciliaire profiel*, waarin, vanuit de gedachte dat samen zoeken belangrijker is dan vinden, ruimte is voor verschillende godsbeelden en gedachtegangen. In de liturgie vertaalt zich dat in poëtisch taalgebruik en abstractere verwoording in verkondiging, gebed en gezang;
- Het *liturgische profiel*, waarin de eredienst centraal staat als “heilig spel” dat geen spelerei, slordigheid of losheid verdraagt. Dat vertaalt zich in de liturgie in een zorgvuldige vormgeving, grote participatie van de gemeente in responses, medewerking van cantorij of voorzangers, liturgische gewaden en kleden.

De vierplek van Vredenoord heeft alleen al vanwege het gewenste brede profiel meer functionaliteiten dan slechts “plaats van samenkomst” te zijn. In dit Programma van Eisen (verder meestal *PvE* genoemd) is opgenomen, dat het gebouw van de nabije toekomst zowel de plek voor de *doeners*, als ook de plek voor de *vierders* wil zijn.

Er komen daarom veelsoortige gebruikaspecten om de hoek kijken voor de vierplek van Vredenoord: een ontmoetingsplaats voor verbinding, bezieling, verdieping en verbeelding. Evenzeer een ontmoetingsplek als diaconaal centrum met praktische aandacht voor de maatschappij, de sociale omgeving van de kerk om naar buiten te treden en om binnen te ontvangen. Verder een ontmoetingsplek om samen te leren. Zo kan het gebouw ook het vertrekpunt zijn voor het “met elkaar” naar buiten treden (wandelingen, reizen, handreikingen naar de maatschappij), al stelt die functie geen bijzondere eisen aan het gebouw zélf.

¹ “Stappen onderweg”(2019) en het Beleidsplan Vieren (concept) 2020-2025 met bijbehorend document “Inkleuring profiel Vredenoord voor wat betreft Vieren”

Tenslotte krijgt ook de verhuurbaarheid aandacht. Niet als doel op zich, maar wel als uiting van gastvrijheid met *nuttige* - in de toekomst wellicht *nodige* – financiële bijvangst, waarvan de hoogte kan variëren. Invloed daarop hebben het draagvermogen van de huurder, het draagvermogen van de PKA (gemeente Vredenoord) en ook het doel van de huurder in relatie tot de missie van de PKA (gemeente Vredenoord).

Dit PvE is opgesteld in een tijd, dat corona Nederland beheerst. Toch bevat het PvE geen pandemie-voorkómmende eisen (zoals bijv. intensieve ventilatie of opschaling naar veel meer beschikbaar oppervlak om afstanden te handhaven). De werkgroep gaat ervan uit, dat het coronatijdperk in de huidige, crisisachtige vorm, eindig is en dat anticiperen op bestendige aanwezigheid van corona of een ander virus, tot grote -en met “de blik van later” misschien overbodige- investeringen zal leiden. Dit uitgangspunt moet worden heroverwogen, als er geen duurzame corona-oplossing in beeld is, op het moment dat er cruciale besluiten worden genomen.

In het rapport Toekomstscenario's Vierplekken “Vredenoord Vitaal” van 2019 zijn toekomstscenario's geschetst. Zowel de Adventskerk als de Opstandingskerk kan worden afgestoten. Ze kunnen ook beide een rol blijven vervullen. De ook genoemde optie nieuwbouw is door de kerkenraad vooralsnog als een onbegaanbare weg bestempeld. Die optie krijgt in de modellen behorend bij dit PvE dan ook geen plaats.

Het PvE is geheel onafhankelijk opgesteld van de twee huidige kerkgebouwen van Vredenoord, de Adventskerk en de Opstandingskerk. Er is geen keuze-voorkeur, de eisen zijn rationeel verwoord en becijferd; de bijgeleverde begrotingen voor elk model geven cijfermatig een globaal inzicht in de kosten van dat model. Elk onderdeel van het PvE is van toepassing op elk te kiezen vierplek-model, ook als dat een combinatiescenario is. Dat elk model zijn specifieke totaal-kostenplaatje heeft, moge evident zijn. Om een weloverwogen afweging mogelijk te maken van enerzijds *eisen* en anderzijds *kosten*, is voor elk model zowel een exploitatie- als een investeringsbegroting geleverd.

De werkgroep spreekt geen voorkeur uit voor enig model. Met het leveren van adequate eisen en de globale kostenconsequenties daarvan, geordend per model, zijn -naar de mening van de werkgroep- de voorwaarden geschapen voor de kerkenraad van Vredenoord om een verantwoorde en degelijk onderbouwde keuze te maken.

PROGRAMMA van EISEN	Voorstel	Vloeit voort uit
<p>► Gebouw</p>		
<p><i>Uitstraling</i></p>	<p>De uitstraling is uitnodigend, vriendelijk, stijlvol, tijdloos. Een ervaren architect kan een schetsontwerp maken dat toont hoe eisen verenigd kunnen worden en de 'verbinding naar buiten' uit de verf komt.</p>	<p>"Stappen Onderweg", november 2019, Hfdst.2: "Waarden/ kernelementen"</p>
<p><i>Ruimte voor spiritualiteit en meditatie</i></p>	<p>De apart van de kerkzaal te realiseren stilleruimte (ca. 25 m2) heeft een naar binnen gerichte, contemplatieve inrichting met gedempt licht.</p>	<p>"Vredenoord Vitaal", februari 2019, Hfdst. 4, 4.1</p>
<p><i>Ruimte om als ontmoetingsplek voor gemeente en buurt te dienen.</i></p>	<p>Zalen zijn flexibel ingericht, rekening houdend met meerdere gebruiksopties. Een informele inrichting is één van de inrichtingsmogelijkheden. Het tijdelijk overbodige deel van de inventaris vindt zijn plek in een berging, waar het actueel gewenste meubilair en attributen weer uit tevoorschijn gebracht worden. Zalen zijn op logische punten koppelbaar om de aanpasbaarheid aan groepsomvang en doel van de bijeenkomst te optimaliseren.</p>	<p>"Vredenoord Vitaal", februari 2019, Hfdst. 4, 4.2</p>
<p><i>Ruimte voor aanpalende aspecten, zoals filosofiekring, economiekring, maatschappelijk werk.</i></p>	<p>Er wordt een passend inrichtingsconcept opgenomen, dat tot zijn recht komt bij elk van de aspecten. Steeds voor één of meer (al of niet gekoppelde) vergaderzalen. Bij de initiële inrichtingsadviezen is de hulp van kringleden/gespreksleiders van kringen welkom.</p>	<p>"Vredenoord Vitaal", februari 2019, Hfdst. 4, 4.2</p>
<p><i>Commercieel te verhuren</i></p>	<p>Verhuur stelt eisen aan inrichting, aan eenvoud van toegang en aan sleutelbeheer, maar ook aan beveiliging en materiaalgebruik en beschikbaarheid van meubilair. Een neutrale inrichting als uitgangspunt is voor dit aspect verkieslijk. Gezien het gebouwkarakter ligt het faciliteren van uitvaarten in de rede. Audiovisuele apparatuur en "vaste" muziekinstrumenten kunnen additioneel mee-verhuurd worden. Er worden geen ruimten speciaal voor verhuur gebouwd of afgesplitst. Verhuur is geen doel, maar wel een wenselijk bijproduct met een uitnodigend karakter.</p>	<p>"Vredenoord Vitaal", februari 2019, Hfdst. 4, 4.2</p>

	Voorstel	Vloeit voort uit
► Kerkzaal		
<i>Oppervlakte kerkzaal (minus liturgische centrum)</i>	Minimaal 350 zitplaatsen (Normopp. 350 m ² bruto: incl. verkeersruimte). Een deel van de kerkzaal is (fysiek, met ornamenten of met een verlichtingsplan) af te splitsen voor kleinere vieringen. Geen banken, maar gemakkelijk los te koppelen stoelen vormen de zitplaatsen.	Praktisch: gezien de dalend tendens van het ledenaantal is er geen behoefte aan een zaal met meer zitplaatsen dan elk van de huidige kerken bezit. Vredenoord Vitaal 5.3.
<i>Vaste instrumenten</i>	Het orgel is kwalitatief goed en blijft op lange termijn inspireren. Het heeft voldoende draagkracht om de gemeentezang te begeleiden in een volle kerk. De dispositie laat veel variatie toe, de registers zijn fijnzinnig geïntoneerd. Het instrument is concertwaardig. De vleugel is van degelijke makelij, bezit een transparante klank en is qua volume in staat een wezenlijk aandeel in de begeleiding van gemeente- en koorzang te leveren.	Beleidsplan Vieren (concept) 2020-2025, Hfdst. 1 en 2.6
<i>Akoestiek</i>	De nagalm heeft voldoende lengte om gemeentezang en vocale kerkmuziek goed te laten versmelten en op te tillen; een evenwichtige spreiding van de muziek/orgelklank is noodzakelijk. De nagalmtijd is over de frequenties in evenwicht en moet in een volle kerk nog 1,5 seconde bedragen; in een lege kerk mag dat meer zijn. Indien een droge akoestiek wordt voorzien, dan is het verstandig een gespecialiseerd akoestisch bureau in te schakelen om advies ter verbetering te geven.	Beleidsplan Vieren (concept) 2020-2025, Hfdst. 2.1, 2.6
<i>Liturgisch centrum</i>	Liturgische attributen zoals avondmaalstafel/liturgietafel, doopvont, kansel/lessenaar, zijn verplaatsbaar of zijn multifunctioneel ontworpen Er is plaats voor een koor van 32 zangers tezamen met een orkest van 16 spelers met instrumenten. (Normopp. totaal 48 m ²). Tevens is er plek voor een muzikaal ensemble met elektronisch versterkte instrumenten en zang en zijn daarvoor alle technische faciliteiten ingericht. Het podium is met 25 m ² uit te breiden en kan gemakkelijk tijdelijk worden voorzien van een getrapte kooropstelling. Eventueel kan de muzikale kant van de dienst elders in de kerkzaal een plaats vinden dan op het liturgisch centrum.	Beleidsplan Vieren (concept) 2020-2025, Hfdst. 1 en 2.3

	Voorstel	Vloeit voort uit
<i>Sfeer binnen</i>	De sfeer is "gewijd" en eenvoudig, rustig en licht, met gebruik van enkele kunstzinnige ornamenten. De vormgeving is "zonder frutsels", maar niet steriel, zodat de oecumenisch-liturgische hoofdvieringen tot hun recht komen, evenals vieringen die een meer intieme sfeer behoeven. Inschakelen van een "binnenkerk-architect" met ruime ervaring wordt aanbevolen. De sfeer wordt bepaald door verhoudingen van dimensies, detailleringen, materiaalgebruik, akoestiek, lichtinval, (kunst)verlichting en (kunst)zinnige ornamenten: zaken waar in het inrichtingsontwerp rekening mee dient te worden gehouden.	Beleidsplan Vieren (concept) 2020-2025, Hfdst. 1
<i>Verlichting</i>	De sfeer 's avond (bij kunstlicht) sluit aan bij het gevraagde bij "sfeer binnen": flexibiliteit in verlichting is wenselijk. Wat betreft het podium/liturgische centrum wordt er -onder advies van een lichtdeskundige- een lichtplan gemaakt voor uitlichten en bijlichten bij zang, toneel, voordrachten en instrumentale muziek.	"Stappen Onderweg", Hfdst. 3 "Beleven"
<i>Vrije wanden</i>	In het gebouw, bij voorkeur in de kerkzaal, bevinden zich wanden met afmetingen en afwerkingen die (wand-gebonden) exposities mogelijk maken. Er is 30 strekkende meter wand nodig.	"Stappen Onderweg", Hfdst. 3 "Beleven"

► Faciliteiten

	Voorstel	Vloeit voort uit
<i>Keuken</i>	Er is een keuken gewenst met professionele inrichting (HACCP-proof), waar voor 60 personen (tegelijk) gekookt en vervolgens afgewassen kan worden. Bij de keuken een inloopkast van ca. 12 m ² , voorzien van afsluitbare voorraadkasten. De koffie- en thee- voorziening wordt gedimensioneerd op 350 personen in 15 minuten.	"Stappen Onderweg", Hfdst. 3 "Samen en doen"
<i>Garderobe</i>	Er zijn wand-gebonden of mobiele kapstokken gewenst in de hal, met ruimte voor 350 jassen en aflegruimte voor hoofddeksels, handschoenen en paraplu's.	Praktisch
<i>Gehandicaptenzaken</i>	Toegankelijkheid voor mensen met een beperking wordt gewaarborgd: bij de hoofdingang, de hal, de kerkzaal, de toiletten en de (meeste) zalen. Indien realisering van een 100% zelfstandig te bedienen toegang buitensporige kosten met zich meebrengt, kan een second-best alternatief worden geaccepteerd. De hoofdingang wordt bij voorkeur elektrisch bediend, middels drukknoppen of sensoren.	Praktisch
<i>Toiletgroep</i>	Qua aantal toiletten voldoet de vierplek aan de NEN-norm voor theaterachtige gebouwen.	Praktisch
<i>Vergaderzalen</i>	Nodig zijn -naast de kerkzaal- min. drie zalen van resp. ca. 65 m ² , 45 m ² en 25 m ² ; De zalen zijn te schakelen door het openen van de flexibele afscheidingen, die in gesloten toestand voldoende geluidsreductie kunnen leveren om ongestoord bijeen te zijn. Voldoende berging om zaalinventaris op te bergen is noodzakelijk om de gevraagde flexibiliteit in zaalgebruik te waarborgen, ook ingeval van verhuur.	Praktisch, sommatie van de "vraag naar ruimte".
<i>Jeugdhonk</i>	Voor de jeugd is een ruimte/de zaal van 25 m ² beschikbaar, met specifieke inventaris bruikbaar als jeugdhonk. De zaal kan desgewenst bestendig als jeugd-ontmoetingsruimte worden ingericht.	Praktisch

	Voorstel	Vloeit voort uit
<i>Bergingen</i>	Er is een algemene berging >20 m ² . In de berging zijn voldoende afsluitbare kasten voor apparatuur. Er is een de inventarisberging voor de zalen (25 m ²) en de voorraadberging in de keuken (zie aldaar).	Praktisch
<i>Restaurantfunctie</i>	Er is zitruimte voor 60 maaltijdgebruikers. Deze wordt gevonden óf in de hal óf in een (al of niet samengestelde) zaal. Een passende inventaris is vereist. Een gemoedelijke, informele sfeer moet door een adequate inrichting worden afgedwongen.	"Stappen Onderweg", Hfdst. 3 "Samen en doen"
<i>Caféfunctie</i>	Door de keuken -via de uitgiftebalie- te laten grenzen aan de hal of aan een vergaderzaal, wordt de restaurantfunctie simpel met een caféfunctie uitgebreid. De dimensies van de uitgiftebalie en de apparatuur zijn gebaseerd op 1x koffie/thee voor 350 personen in 15 minuten. Wat bij de restaurantfunctie gesteld is over de sfeer geldt ook voor de caféfunctie.	"Stappen Onderweg", Hfdst. 3 "Samen en doen"
<i>Kindernevendienstfaciliteit</i>	Eén van de zalen wordt voor de kindernevendienst gebruikt. De vraag zal de bepalen welke van de drie zalen het meest geëigend is. De specifieke elementen voor de zaalinrichting worden opgeslagen in de zaalberging of in de algemene berging.	Praktisch
<i>Kinderoppas</i>	Eén van de zalen wordt voor de kinderoppas gebruikt. De vraag zal de keuze van de zaal bepalen. De specifieke elementen voor de zaalinrichting worden opgeslagen in de zaalberging of in de algemene berging	Praktisch

	Voorstel	Vloeit voort uit
<i>Beeld en geluid (samenvatting van beamer- en opnamefaciliteiten)</i>	Er is in de kerkzaal een regietafel voor de bediening van schermen, beamers, zaalgeluid, camera's, verlichting en voor de verzorging van live online-uitzendingen en andere beeld- en geluidsweergaven en -opnamen. Het zaalgeluid is goed afgestemd op de aanwezige zaalakoestiek. Beamers zijn van hoge kwaliteit. Beamerschermen zijn bij niet-gebruik verborgen, zowel om akoestische als om esthetische redenen. De geluidsinstallatie is van professionele kwaliteit. De bediening van alle audiovisuele apparatuur is zo simpel en intuïtief mogelijk en gaat uit van bediening door niet specifiek deskundige gelegenheidsbedienaars. In de grootste zalen beschikken over ruime audio visuele mogelijkheden, waaronder een groot TV scherm.	Beleidsplan Vieren (concept), Hoofdstuk 2 en 3.3.
<i>Naast kerkzaal een tweede presentatiezaal.</i>	Een (eventueel uit meer zalen samengestelde) vergaderzaal wordt gebruikt als presentatiezaal, bijv. als de kerkzaal te ruim is voor het karakter van de beoogde bijeenkomst of als de kerkzaal in gebruik is.	Praktisch
<i>Bereikbaarheid en parkeren</i>	Het gebouw is met het openbaar vervoer goed bereikbaar (< 750 m.). Auto's kunnen in omgeving van het gebouw (< 750 m.) geparkeerd worden. Bij een betaald-parkeerregime op zondag of 's avonds: is er een vrij/eigen parkeermogelijkheid voor 50 auto's nodig. Ligging vlakbij voorzieningen (m.n. supermarkt) is een pré vanwege de restaurant/café- bevoorrading.	Praktisch

Financiële Modellen (separaat toegevoegd)

Bij dit PvE horen (separaat) investerings- en exploitatiebegrotingen van **zes** modellen.

- MODEL 0** Ongewijzigd doorgaan met Adventskerk en Opstandingskerk (dit model dient om de basis-investeringen en de basis-exploitatiebegroting te kunnen bepalen);
- MODEL I a** Adventskerk aankopen, Opstandingskerk afstoten;
- MODEL I b** Adventskerk aankopen, Opstandingskerk in lange verhuur aan ander kerkgenootschap
- MODEL II** Opstandingskerk handhaven, Adventskerk verlaten (geen nieuw huurcontract);
- MODEL III** Opstandingskerk handhaven en Adventskerk aankopen, Vierplek is de Adventskerk, Werkplek is de Opstandingskerk;
- MODEL IV** Adventskerk aankopen: wordt Vierplek, Opstandingskerk laten her-ontwikkelen: in appartementengebouw werkruimte afnemen;
- MODEL V** Opstandingskerk handhaven: wordt Vierplek en grotendeels Werkplek, (beperkt) werkfuncties in Assen Oost realiseren.

Tenslotte

De **werkgroep PvE** rapporteert op een nader te bepalen datum, primo 2021 aan de kerkenraad van de PKN gemeente Vredenoord.